

**Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет
Наукове товариство анатомів, гістологів,
ембріологів та топографоанатомів України**

МАТЕРІАЛИ

**науково-практичної інтернет-конференції
з міжнародною участю**

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ
МЕДИКО-ЕКОЛОГІЧНИХ АСПЕКТІВ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ**

**ПОЛТАВА
11-12 жовтня 2022 року**

Дерев'яно Т.В., Звягольська І.М., Полянська В.П., Федорченко В.І.
Полтавський державний медичний університет м. Полтава

РОЛЬ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ «МІКРОБІОЛОГІЯ, ВІРУСОЛОГІЯ ТА ІМУНОЛОГІЯ» У ФОРМУВАННІ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

На сучасному етапі розвитку суспільства формування екологічної культури є комплексною соціальною проблемою, розв'язання якої може бути лише на основі залучення різних чинників. Рівень екологічної культури людства значною мірою обумовлює екологічну безпеку країни.

Екологічна культура – це сукупність знань, норм, стереотипів і «правил поведінки» людини в довіллі. Одним із шляхів до високої екологічної культури є ефективна екологічна освіта, коли здобувачі набувають екологічні знання відповідно до своїх професійних обов'язків.

Екологічна підготовка фахівців у сфері медицини має вагоме державне значення, оскільки спрямована на допомогу в розв'язанні життєво важливих проблем різного спрямування. Адже, медичні працівники одні з перших стикаються з негативним впливом екологічних проблем на здоров'я людини. Тому формування в здобувачів вищої медичної освіти високого рівня екологічної культури та свідомості, уміння застосовувати знання з медичної екології при виконанні своїх професійних обов'язків є важливою умовою якісної професійної підготовки. Майбутні медичні працівники повинні обов'язково володіти екологічними знаннями, оскільки мають визначати вплив екологічних факторів на організм людини, запобігати їхньому несприятливому впливу на здоров'я, а також мати можливість усвідомлено аналізувати результати лабораторних (мікробіологічних, імунологічних) обстежень пацієнтів, пов'язувати їх із умовами середовища.

Вагому роль у формуванні екологічної культури та свідомості здобувачів вищої медичної освіти сприяє вивчення освітньої компоненти «Мікробіологія, вірусологія та імунологія».

Базисні теоретичні основи із загальної мікробіології, вірусології та імунології закладаються у здобувачів освіти під час вивчення модуля І «Морфологія і фізіологія мікроорганізмів. Інфекція. Імунітет», при цьому студенти одночасно опановують навички і вміння, які необхідні їм при виконанні практичних завдань. Отримані початкові знання здобувачі медичної освіти можуть використати в майбутньому для діагностики, профілактики і лікування інфекційних хвороб, а також для санітарної оцінки довкілля і його екологічного благополуччя. На цьому ж етапі вивчення

мікробіології студенти ознайомлюються із світом мікроорганізмів, з'ясовують його важливу роль у формуванні сучасної біосфери, що дає можливість розуміння убіквітарності мікроорганізмів (патогенних, умовно патогенних і непатогенних), які зустрічаються в різних екологічних нішах біосфери, оточують і супроводжують людину завжди. Практичне значення для майбутнього медичного працівника відіграють екологічні знання щодо характеру впливу екологічних факторів на ріст і розвиток мікроорганізмів, що дозволить регулювати процеси їх життєдіяльності, а саме згубно діяти на різні патогенні види в процесі профілактики і лікування інфекційних захворювань.

Акцентується також увага на розгляді питань про біотичні фактори, які розглядаються як вплив одних живих організмів на інші, зокрема на практичному використанні таких екологічних взаємозв'язків як явище антагонізму. Крім того, значної уваги приділяється питанням паразитизму як форми антагоністичного співжиття організмів, яке значно поширене в довкіллі. Здобувачі вищої освіти усвідомлюють, що одночасно в макроорганізмі може перебувати значне різноманіття паразитуючих агентів, формуючи паразитоценоз. Але, наголошується акцент й на те, що поряд із можливими патогенними агентами в організмі присутні й інші симбіонти (мутуалісти, коменсали), які можуть бути корисними для хазяїна. Таким чином, студенти усвідомлюють, що між компонентами симбіоценозу й організмом людини встановлюються складні взаємовідносини, при зрушенні яких виникає патологічний процес.

Вивчення теми «Інфекція. Інфекційний процес» дає можливість усвідомити студенту свою майбутню роль у запобіганні біологічного забруднення довкілля, зокрема поширенні збудників інфекційних хвороб у повітрі, воді, ґрунті, харчових продуктах та ін. У здобувачів освіти формуються такі поняття: антропонозна, антропозоонозна і сапронозна інфекція; спорадична інфекція, ендемія, епідемія, пандемія, а також вони мають змогу при виконанні ситуаційних задач порівнювати механізми, шляхи і чинники передачі інфекцій для різних груп інфекційних захворювань. Обізнаність у цих питаннях і правильність дієвих протиепідемічних заходів забезпечать підтримання гомеостазу природних і урбоєкосистем, оптимізацію екологічного стану певного регіону.

Під час вивчення наступних модулів «Загальна і спеціальна вірусологія» і «Спеціальна, клінічна та екологічна мікробіологія» здобувачі освіти ознайомлюються з різноманітністю мікрофлори (в тому числі з патогенними бактеріями, вірусами, грибами, найпростішими), трактують процеси, зумовлені її життєдіяльністю, які можуть безпосередньо чи побічно

спричиняти несприятливий вплив на здоров'я людей і навколишнє середовище.

Таким чином, при вивченні освітньої компоненти «Мікробіологія, вірусологія та імунологія» здобувачі вищої медичної освіти отримують вагомі екологічні знання та навички, які є однією із важливих складових екологічної культури та необхідними для реалізації професійних завдань в їх практичній діяльності.

**Донець І.М., Єрошенко Г.А., Лисаченко О.Д., Шевченко К.В.,
Григоренко А.С., Солод А.В.**
Полтавський державний медичний університет м. Полтава

ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА СПРЯМОВАНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

В умовах сучасного реформування системи освіти гостро постає проблема підвищення якості професійної підготовки фахівців. Гуманізація вищої освіти передбачає акцентування уваги в навчальному процесі не тільки на навчальній дисципліні, а й на особистості здобувача освіти, його професійному становленні та особистісному зростанні. В зв'язку з цим, викладач повинен і сам мати високий рівень знань, досвід роботи, громадянську зрілість. Професіоналізм викладача - це якісна характеристика його як суб'єкта педагогічної праці, що відображає високий рівень розвитку професійно-важливих і особистісно-ділових якостей, завдяки яким забезпечується ефективність педагогічної діяльності. Педагогічна кваліфікація викладача, його вміння методично правильно керувати навчальним процесом, великий багаж знань – все це має безпосередній вплив на якість підготовки майбутніх спеціалістів та стимулює професорсько-викладацький склад вишів до самоудосконалення та постійного підвищення рівня професійної майстерності.

Рівень продуктивності діяльності викладача значною мірою залежить від його професійно-педагогічної спрямованості - сукупності мотивів, потреб, інтересів, переконань, ціннісних орієнтацій, які виражають світогляд людини і спрямовують на досягнення певного результату.

Професійно-педагогічна спрямованість має такі різновиди: *справжня педагогічна* - передбачає наявність у викладача стійкої настанови на розвиток особистості майбутнього фахівця засобами свого навчального предмету, формування у здобувачів освіти позитивної мотивації навчання,